

KATEKIZAM

Mali.

S upitovanjim i s odgovorim za pučke škole u Dalmacii

Valja svezán u platnenù hèrbtu 4 kr. C. M.

U Beču, 1856.

Troškom c. k. uprave školskih knjigah.

U javnih učionicah imaju se upotrěbljivati samo propisane knjige, na koje je udaren pečat prodaonice školskih knjigah, izim osobite povlastice poděljene komu od popečiteljstva bogoštovja i naukah; i ove knjige nesmiju se skuplje prodavati, nego po što je na naslovnom listu naznačeno.

Poglavje Pérvo.

Vèrhu Věre.

U. Tko je stvorio svět?

O. Bog je stvorio nebo, i zemlju i sve što biva.

U. Što zlamenuje ova rěč stvoriti?

O. Ova rěč stvoriti zlamenuje izvesti iz ništa koju stvar.

U. Koja su najizvèrsnia stvorenja Božja?

O. Najizvèrsnia stvorenja Božja jesu Andjeli i Ljudi.

U. Od šta su složeni ljudi?

O. Ljudi su složeni od jednoga těla umèrloga, i od jedne duše neumèrle.

U. Što su Andjeli?

O. Andjeli jesu čisti duchovi, koji imaju razum i velju, a neimaju těla nikakova.

U. Koje izvèrsnosti Božje imamo mi navlastito promišljati?

O. Izvèrsnosti Božje, koje mi imamo navlastito promišljati jesu slědeće:

Bog jest duh pričisti, to jest, Bitje koje ima razum priizvèrsni i volju pridobru, ali neima těla nikakova.

Bog jest svemoguć; on je stvorio nebo i zemlju, i sve što biva, i neima stvari njemu neuzmožne.

Bog jest neizměrno dobar prema svomu stvorenju; od njega imamo svako dobro.

Bog se svud nalazi: on jest na nebu, na zemlji i na svakomu městu.

Bog je sveznajůć: on zna sva prošasta, sadašnja i došasta; on poznaje naše najskrovitie misli, i radi toga nemože biti privaren.

Bog je neizměrno svet: on hoće i ljubi dobro, a mèrzi na zlo.

Bog jest neizměrno pravedan: on nadariva dobro, a pedipsuje zlo.

Bog jest neizměrno milosèrdan: on nam prastja grěhe naše.

Bog jest věkovit: on je vazda bio, jest i biti će vazda.

U. Što je Bog?

O. Bog je po sebi istomu Bitje priizvèrsno.

U. Kako je bila stvorena duša čověčja?

O. Duša čověčja bila je stvorena na sliku i priliku Božju.

U. Zašto je Bog stvorio čověka?

O. Bog je stvorio čověka za da ga poznaje, štuje, ljubi, časti, služi, posluša, i tako da se spasi.

U. Je li pèrvi čověk bio poslušan Bogu?

O. Adam pèrvi čověk i njegova žena Eva nisu bili poslušni Bogu.

U. Na koi način pèrvi čověk nije bio poslušan Bogu?

O. Pèrvi čověk blagovao je u Raju zemaljskomu voće jednoga stabla, kojega mu Bog biaše zabranio, i s' tim je sagrěšio.

U. Ovi gřeh je li samo pèrvomu čověku uzrokovao skodu?

O. Ovi grěh nije samu pervomu čověku uzrokovao škodu, dali i nami koji od njega izlazimo: ovi grěh uzrokovao je smèrt vrěmenitu i věkovitu, i takodjer mnoga druga zla u duši i u tělu.

U. Jesu li ljudi bili od Boga odbaceni za u věke?

O. Ljudi nisu bili od Boga odbaceni za u věke?

U. Što je Bog obećao za spasiti ljude odbacene radi grěha?

O. Bog je obećao za spasiti ljude odbacene radi grěha, da će poslati Odkupitelja, koi se zove i Mesia.

U. Tko je ovi Odkupitelj, ili Mesia?

O. Isus jest Odkupitelj ljudih.

U. Imaše li Isus Majku?

O. Isus jako čověk imaše za Majku priblaženu Děvicu Mariu.

U. Kako je Maria začela Isusa?

O. Maria začela je Isusa po krěposti Duha Svetoga.

U. Gdě je Maria porodila Isusa?

O. Maria porodila je Isusa u Betlemu u jednoj spili.

U. Josip biaše li Otac Isu-Kèrsta?

O. Josip nebiaše, neg samo hranitelj Isu-Kèrstov.

U. Koja stvar zaměrita zgodila se je po porodjenju Isu-Kèrstovu?

O. Porodjenje Isu-Kèrstovo bilo je navěsteno.

U. Po koi način bilo je navěsteno porodjenje Isu-Kèrstovo?

O. Porodjenje Isu-Kèrstovo bilo je navěsteno:

1) Od andjela pastirim.
2) Od zvězde kraljim Istočnim.
3) Od kraljah Irudu i naučiteljim zakona.
4) Od Šimuna i Ane puku u templu.

U. Što se je dogodilo za tim navěstenjem porodjenja Isu-Kèrstova?

O. 1) Pastiri odmah otidoše bèrzo za viděti ono što Andjel biaše njima navěstio.
2) Isu-Kèrst po zakonu bi obrizovan osmi dan, i prozvan Isus.
3) Kralji od Iztoka njemu se pokloniše, i prikazaše mu zlato, tamnjan i miru.
4) Bižeći u Egipat on se je uklonio od nemilosti Irudove.
5) Poslě smèrti Irudove on je bio iznova prinesen u Nazaret, i u ovom gradu bio je odgojen.

U. Koje su stvari zaměritie koje mi znamo oko mladosti Isu-Kèrstove?

O. Ono što mi znamo zaměritie oko mladosti Isu-Kèrstove jest ovo:

1) Da Isus od dvanaest godištah otišao je svoim roditeljim na blagdan u Jeruzolim.
2) Da je ostao u Jeruzolimu, i da poslě tri dneva bio je našast od svoih roditeljah u Templu, sideći medju Naučiteljim Zakona, koji ga slišaše i upitavaše, tako da svi se čudjahu svèrhu njegove mudrosti i njegovih odgovorah.
3) Da se je iznovu povratio u Nazaret, i da je ondě ostao.
4) Da je bio podložan svojim roditeljim.
5) Da je naprědovao u godinah, u mudrosti i u milosti prid Bogom i prid ljudima.

U. Koje su stvari zaměritie, koje mi znamo od Isusa pria neg je počeo učiti svoj nauk?

O. Stvari zaměritie, koje mi znamo od Isusa prie neg je počeo učiti svoj nauk, jesu ove:

1) Ivan izveo je svědočanstvo, da je Isus Janjac Božji, koi diže grěhe světa.
2) Isus činio se je kèrstiti od Ivana u rěci Jordanskoj.
3) Duh Sveti vidljivim načinom sašao je vèrhu njega u prilici golubice.
4) Bog Otac činio je čuti ovi glas: Ovo je Sin moj poljubljeni, u komu sam se podpuno nasladio.
5) Isus bi poveden od Duha u pustinju, i pokle je ondě postio četèrdeset danah i četèrdeset noćih, bio je napastovan od Djavla, a za tim bio je služen od Andjelah.

U. Kad je Isus počeo učiti svoj nauk?

O. Isus počeo je učiti svoj nauk trideseto godište svoga života.

U. Koje su stvari zaměritie koje mi znamo od Isu-Kèrsta pokle je počeo pripovědati?

O. Stvari zaměritie koje mi znamo od Isu-Kèrsta pokle je počeo pripovědati, jesu ove koje slěde:

1) Isus u svojoj otačbini hodio je od města do města.
2) Skupio je učenike, i medju njima odabrao je dvanaest apostolah.
3) Pripovědao je i navěstio je zakon od milosti; objavio je istine koje imamo věrovati, i učinio je krěposti koje imamo staviti u dělo.
4) Korio je nevěrnost i zloće, i nadrazložio je zahode žudiah, naučiteljah zakona i Farizeah.
5) Potvèrdio je svoj nauk svědočanstvom Pisma Svetoga, i čudesima i izgledim.
6) Prorokovao je stvari došaste.
7) Svud se je ukazao dobrostiv.

U. Jesu li svi věrovali u Isusa?

O. Mnogi su věrovali u Isusa; ali poglavice popovske, naučitelji zakona i farizei nenavidjahu ga radi njegova nauka, i iskahu go umoriti.

U. Što su učiniti poglavice popovske, naučitelji zakona i starešine puka za smaknuti prie Isu-Kèrsta?

O. Poglavice popovske, naučitelji zakona i stārešine puka osvadiše Isusa prid Ponciom Pilatom, vladaocem Žudie za Tiberia Cesara Rimskoga.

U. Zašto je bio osvadjen?

O. Bio je osvadjen za samu omrazu i nenavidost, kako da mami puk i da ga uzbunjuje.

U. Što su uzrokovala ova osvadjenja poglavicah popovskih, naučiteljah zakona i starešinah puka?

O. Ova osvadjenja poglavicah popovskih, naučiteljah zakona i starešinah puka uzrokovala su da Isus bude propet na križu.

U. Gdě je Isu-Kèrst bio propet, i gdě je umrao?

O. Isu-Kèrst bio je propet na gori Kalvarie blizu Jeruzolima i umrao je na Križu.

U. Tko je ukopao tělo Isu-Kèrstovo?

O. Josip od Arimatee i Nikodem ukopali su tělo Isu-Kèrstovo.

U. Gdě je bilo ukopano tělo Isu-Kèrstovo?

O. Tělo Isu-Kèrstovo bilo je ukopano u jednomu novomu grebu uděłanu u kamenu, u komu nebiaše jošte nitko ukopan.

U. Poslě smèrti Isu-Kèrstove je li duša njegova ostala združena s' tělom?

O. Poslě smèrti Isu-Kèrstove duša njegova razlučila sê od těla.

U. Gdě je otišla duša Isu-Kèrstova?

O. Duša Isu-Kèrstova sašla je nad Pakao, tojest u Limb, gdě stahu sahranjene duše pravednih mèrtvih.

U. Kad je Isu-Kèrst uskèrsnuo od mèrtvih?

O. Isu-Kèrst uskèrsnuo je od mèrtvih tretji dan neumèrl i slavan.

U. Kada je Isus uzašao na Nebo?

O. Isus uzašao je na Nebo s' gore maslinske četèrdeset dân poslě svoga uskèrsnutja prid svojim Učenicim.

U. Hoće li se Isus povratiti s' Neba?

O. Isus povratit će se s' Neba vidljivim načinom na dan suda obćenoga, vèrhu oblakah s' velikim mogućstvom i slavom za suditi sve ljude.

U. Tko je Isu-Kèrst?

O. Isu-Kèrst jest:

1) Jedinorodjeni sin Boga Otca.
2) Bog i Čověk zajedno.
3) Naš Gospodin, Zakonoša, i Naučitelj.

U. Zašto se je sin Božji učinio čověk?

O. Sin Božji učinio se je čověk za odkupiti nas svojom smèrtju na Križu, i za spasiti nas.

U. Sin Božji zašto se zove Isus, ili Spasitelj?

O. Sin Božji zove se Isus, ili Spasitelj, zašto je od njega izašlo naše spasenje.

U. Koja stvar zaměrita zgodila se je deseti dan poslě Uzašastja Isu-Kèrstova na Nebo?

O. Deseti dan poslě uzašastja Isu-Kèrstova na Nebo, Duh Sveti sašao je u prilici jezikah ognjenih vèrhu učenikah, za ukrěpiti ji u věri, nek bi ju mogli izpovědati slavno, i živěti po nje nauku. On je podao njima dar da govore sa svim jezicim, nek bi mogli svuda pripovědati věru.

U. Tko je Duh Sveti?

O. Duh Sveti jest tretje Božanstveno Sobstvo.

U. Je li više Sobstva Božanstvenih?

O. Tri su Sobstva Božanstvena.

U. Kako se zovu tri Sobstva Božanstvena?

O. Pervo Sobstvo Božanstveno zove se Otac, drugo Sin, tretje Duh Sveti.

U. Je li više od jednoga Boga?

O. Nije nego jedan sami Bog.

U. Kako se zovu skupno tri Sobstva Božanstvena?

O. Tri Sobstva Božanstvena skupno zovu se Prisveto Trojestvo.

U. Kako izpověda Kèrstjanin Katolik Prisveto Trojstvo?

O. Kèrstjanin Katolik izpověda Prisveto Trojstvo s' zlamenom svetoga Križa; kada, čineći zlamen svetoga Križa, imenuje svako Božanstveno Sobstvo.

U. Što jošter izpověda Kèrstjanin Katolik s' zlamenom svetoga Križa?

O. Kèrstjanin Katolik s' zlamenom svetoga Križa izpověda jošte da je Isu-Kèrst nas odkupio svojom smèrtju, kada je umrao na Križu.

U. Tko je razglasio nauk Isu-Kèrstov poslě njegova uzašastja na nebo?

O. Učenici Isu-Kèrstovi razglasili su njegov nauk poslě njegova uzašastja na Nebo.

U. Kako se zovu oni koji izpovědaju nauk Isusov?

O. Oni koji izpovědaju nauk Isusov zovu se Kèrstjani.

U. Što je Sveta Cèrkva Kèrstjanska katoličanska?

O. Sveta Cèrkva Kèrstjanska katoličanska jest vidiva skupština svih věrnih Kèrstjanach, pod jednim vidivim Glavarom Papom Rimskim.

U. Imaju li umrěti svi ljudi?

O. Svi ljudi imaju umrěti.

U. Što je smèrt?

O. Smèrt jest rozdiljenje duše od těla.

U. Odkud izhodi da svi ljudi imaju umrěti?

O. Da svi ljudi imaju umrěti izhodi od grěha, koga je Adam učinio u Raju zemaljskomu.

U. Umire li i duša čověčja?

O. Duša čověčja neumire: ona vazda žive.

U. Što se dogadja čověku odmah poslě smèrti?

O. Odmah poslě smèrti Isus sudi dušu čověčju u osobito.

U. Vèrhu šta Isus suditi će ljude?

O. Isus suditi će ljude od njihovih mišljenjah, govorenjah, dělovanjah, i ostavljenjah.

U. Što je Isus naredio na pomoć onih, koji su sagrěšili?

O. Isus podao je svojoj Cèrkvi oblast za odpustjati grěhe onim koji jih izpovědaju podpuno, i skrušeno, i koji imaju istinitu volju podobriti se i učiniti pravu pokoru.

U. Kamo je osudjena duša na sudu osobitomu?

O. Duša na sudu osobitomu jest osudjena za Očištenje, ili za Pakao, ili je priata u Raj.

U. Što je Očištenje?

O. Očištenje jest město u kojemu duše tèrpe pedipse vrěmenite, za grěhe, koje nisu očistile sa života.

U. Što je Pakao?

O. Pakao jest město gdě su osudjeni mučeni u věke.

U. Što je Raj?

O. Raj jest pričestito pribivalište blaženih.

U. Što će biti od tělesah ljudskih na dan suda obćenoga, kad se Isus vrati s' Neba za suditi?

O. Na dan suda obćenoga Isus uskrisiti će mèrtve, i svi ljudi uskèrsnuti će u svojoj puti, tojest, s' istim tělesima koja su imali u životu.

U. Kako će Isus suditi ljude na dan suda obćenoga?

O. Na dan suda obćenoga Isus suditi će ljude onako kako oni budu dělovali dobro ili

zlo: On će nadariti pravedne životom věčnjim u Raju, a pedipsati će grěšnike věkovito u Paklu.

U. Gdě se poglavito uzdèrži ono što ima věrovati jedan Kèrstjanin Katolik?

O. Ono što ima věrovati jedan Kèrstjanin Katolik uždërži se poglavito u Věrovanju Apostolskomu.

U. Kako se izgovara Věrovanje Apostolsko?

O. Věrovanje Apostolsko izgovara se ovako:

„Věrujem u Boga Otca svemogućega, stvoritelja Neba i Zemlje. I u Isusa Isu-Kèrsta, Sina njegova, jedinoga Gospodina našega. Koi bi začet po Duhu Svetomu, rodjen od Marie Děvice. Mučen pod Ponciom Pilatom, propet, mèrtav, i pokopan bi. Sajde nad Pakao, tretji dan uskèrsnu od mèrtvih. Uzajde na Nebo, sidi ob desnu Boga Otca svemogućega. Od kuda ima prići suditi žive i mèrtve. Věrujem u Duha Svetoga. U jedinu Svetu Cèrkvu Katoličansku. U Svetih Obćinu. Odpuštenje grěhah. Uskèrsnutje puti. I život věčnji. Amen.

U. Svaki čověk, kada je prišao na razbor što ima znati i věrovati za spasiti se?

O. Svaki čověk, kada je prišao na razbor, za spasiti se, ima potrěbito znati i věrovati:

1) Da je jedan Bog.

2) Da je Bog pravedni Sudac, koi nadaruje dobro, a pedipsa zlo;

3) Da su tri Sobstva Božanstvena, jednoga istoga bitja i naravi, Otac, Sin i Duh Sveti;

4) Da se je drugo Sobstvo Božanstveno učinilo Čověk za odkupiti nas smèrtju na Križu, i za spasiti nas;

5) Da je duša čověčja neumèrla;

6) Da je milost Božja potrěbna za spasiti se, i da čověk bez milosti Božje nemože učiniti ništa dostojno života věčnjega.

Poglavje Drugo.

Vèrhu Uhvanja.

U. Što će reći uhvati Kèrstjanski?

O. Uhvati Kèrstjanski hoće reći: čekali stanovito od Boga ono što nam je obećao.

U. Zašto mi uhvamo u Boga?

O. Mi uhvamo u Boga, zašto je svemoguć, neizměrno dobar, i milosèrdan, radi toga može i hoće izvèršiti ono što je obećao.

U. Čim se děluje uhvanje kèrstjansko?

O. Uhvanje kèrstjansko děluje se navlastito s' molitvom.

U. Što je molitva?

O. Molitva jest uzdignutje duha k' Bogu.

U. Zašto činimo molitvu?

O. Mi činimo molitvu za častiti dostojno Gospodina Boga; i toliko za zahvaliti mu na dobru priatu, koliko za moliti ga da nam poděli ono što nam je potrěbito za unaprědak.

U. Tko nas je naučio činiti molitvu?

O. Isu-Kèrst Gospodin naš naučio nas je činiti molitvu.

U. Kako nas je naučio Isu-Kèrst činiti molitvu?

O. Isu-Kèrst naučio nas je činiti molitvu s' Otčenašom, koi se zove joštèr molitva Gospodinova.

U. Kako se govori Otčenaš?

O. Otčenaš govori se ovako:

„Otče naš, koi jesi na Nebesih. Sveti se ime tvoje. Pridi kraljestvo tvoje. Budi volja tvoja, kako na Nebu, tako i na zemlji. Kruh naš svakdanji daj nam danas. I odpušti nam duge naše, kako i mi odpuštamo dužnikom našim. I neuvedi nas u napast. Da izbavi nas od zla. Amen."

U. Zašto Kèrstjani Katolici zazivaju Svete na pomoć?

O. Kèrstjani Katolici zazivaju Svete na pomoć, zašto su priatelji Božji, i zašto mole Boga za ljude.

U. Što je Pozdravljenje Andjelsko?

O. Pozdravljenje Andjelsko jest molitva s' kojom osobito častimo i molimo Blaženu Děvicu Mariu Majku Božju.

U. Kako se govori Pozdravljenje Andjelsko?

O. Pozdravljenje Andjelsko govori se ovako:

„Zdrava Mario, milosti puna. Gospodin s' tobom. Blagoslovjena ti medju ženam, i blagoslavjen plod utrobe tvoje Isus. Sveta Mario, Majko Božja, moli za nas grěšnike sada, i u vrěme smèrti naše. Amen.

Poglavje Tretje.

Vèrhu Ljubavi.

U. Što će reći ljubiti kèrstjanski?

O. Ljubiti kèrstjanski hoće reći: ljubiti Boga radi njega istoga kako najveće dobro; a ljubiti iskèrnjega radi ljubavi Božje; i radi ljubavi Božje činiti dobrovoljno sve ono što nam je zapovědio.

U. Što će reći ljubiti iskèrnjega?

O. Ljubiti iskèrnjega hoće reći hotěti dobro iskèrnjemu, učiniti mu ono što mu je ugodno i korisno, a nečiniti sve ono što mu je neugodno i štetno.

U. Kako se kaže ljubav prema Bogu i iskèrnjemu?

O. Ljubav prema Bogu i iskèrnjemu kaže se s' izvèršenjem deset zapovědih Božjih?

U. Kaje su deset zapovědih Božjih?

O. Deset zapovědih Božjih jesu ove koje slěde:

1) Imaš věrovati u jednoga samoga Boga.
2) Ne imenuj u tašte ime Božje.
3) Posveti Blagdane.

4) Poštuj otca i mater za da budeš dugo věčan i čestit vèrhu zemlje.
5) Ne ubij.
6) Ne sagrěši bludno.
7) Ne ukradi.
8) Ne reci krivo svědočanstvo protiva iskèrsjemu tvômu.
9) Ne poželi tudje žene.
10) Ne poželi tudjega imanja.

U. Što je naredjeno u četvèrtoj zapovědi?

O. U četvèrtoj zapovědi naredjeno je, da sinovi imaju ljubiti, častiti, i služiti svoje roditelje; da jim imaju biti poslušni i moliti za njih.

U. Što je obećano sinovim koji obslužuju ovu zapověd?

O. Sinovim, koji obslužuju ovu zapověd, obećana jest dugověčnost, i čestitost.

U. Što se imaju bojati sinovi, koji neobslužuju ovu zapověd?

O. Sinovi, koji neobslužuju ovu zapověd, imaju se bojati priteških pedipsah vrěmenitih i věkovitih.

U. Ova četvèrta zapověd pazi li jošte i drugu čeljad van sinovah i roditeljah?

O. Ova četvèrta zapověd pazi ne samo sinove i roditelje, dali i sve podložnike, i njihove starešine duhovne i světovne, s toliko-djer i sve naučitelje; pače jošte po něki način sve one kipe, koji radi njihovih godinah i oblasti jesu dostojni časti.

U. Koje dužnosti imaju podložnici prema njihovim Glavarim i Starešinam?

O. Podložnici dèržani su skazivati se prema njihovim Glavarim i Starešinam, ili dobrim ili zlim, kakono sinovi prema svojim roditeljim.

U. Gdě se u kratko uzdèrže deset zapovědih Božjih?

O. Deset zapovědih Božjih u kratko uzdêrže se u dvima zapovědim od ljubavi.

U. Koja je pèrva zapověd od ljubavi?

O. Pèrva zapověd od ljubavi jest ova: Ti imaš ljubiti Gospodina Boga tvoga sa svim tvojim sèrcem, sa svom tvojom dušom, sa svom tvojom pametju, i sa svom tvojom jakostju.

U. Koja je druga zapověd od ljubavi?

O. Druga zapověd od ljubavi jest ova: Ti imaš ljubiti iskèrnjega tvôga, kako sebe istoga

U. Kako je istumačio Isu-Kèrst zapověd od ljubavi prema iskèrnjemu?

O. Isu-Kèrst istumačio je zapověd od ljubavi prema iskèrnjemu, s ovim rěčima:

Činite ljudem sve što biste vi hotěli da oni vami učine, zašto se u ovomu uzdèrži Zakon i Proroci.

U. Je li učinila zapovědi Cèrkva Katuličanska?

O. Cèrkva Katoličanska učinila je zapovědi.

U. Koliko je zapovědih cèrkvenih, koje se imaju znati i izvèršivati?

O. Zapovědi cèrkvene, koje se imaju znati i izvèršivati, jesu pet slědećih:

1) Obsluživati svetkovine zapovědjene.
2) Slišati svetu Misu cělu u nedělje, i druge svetkovine, s pristojnom pobožnotju.
3) Postiti korizmu, četiri vrěmena, druge poste zapovědjene, i nejěsti mesa u petak i subotu.
4) Izpovědati se, najmanje jedan put na godište, odredjanomu misniku, i pričestiti se o vazmu.
5) Ne pirovati u vrěmenah zabranjenah, i plaćati desetine po običaju.

Poglavje Četvèrto.

Vèrhu Sakramenatah obćeno.

U. Što je Sakramenat?

O. Sakramenat jest jedan bilěg vidljivi milosti nevidljive, zastavljen od Isusa Isu-Kèrsta za naše posvetjenje.

U. Sakramenti odkle imaju svoju moć i krěpost?

O. Sakramenti imaju svoju moć i krěpost od Isu-Kèrsta njihova tvorca.

U. Koliko je Sakramenatah, i kako se zovu?

O. Sedam je Sakramenatah, i zovu se:

1. Kèrstjenje;
2. Krizma, ili potvèrdjenje;
3. Eukaristia, ili Tělo Isusovo;
4. Pokora, ili sveta izpověd;
5. Najposlědnje pomazanje;
6. Red sveti;
7. Ženitba.

O Sakramentu pokore.

U. Što je sveti Sakramenat Pokore?

O. Sveti Sakramenat pokore jest jedan sakramenat, u kojemu misnik na to odredjen, odpuštja, na město Boga, grěšniku grěhe učinjene poslě kèrstjenja, ako se skrušen izpověđi cělovito, i ima jednu stanovitu odluku poboljšati se, i pravu pokoru činiti.

U. Koliko se stvari iziskuje za Sakramenat Pokore?

O. Za Sakramenat Pokore iziskuje se pet stvarih;

1. Iskušanje svěsti, ili duševnosti;
2. Skrušenje;
3. Odluka;
4. Izpověd;
5. Zadovoljenje.

a. O Izkušanju svěsti, ili duševnosti.

U. Što je iskušanje svěsti?

O. Iskušanje svěsti jest jedno pomnjivo iztraživanje grěhah učinjenih od vrěmena, u koje se je počeo poznavati grěh, ili od najposlědnje izpovědi.

U. Što se ima učiniti prie iskušanja svěsti?

O. Prie iskušanja svěsti imamo zazvati Duha svetoga, da nam prosvětli pamet, i dade

poznati u čemu i kako smo sagrěšili; paka promišljati: jesmo li sagrěšili s mišlju, sa željom, s rěčju, s dělom, ili s ostavljenjem; jesmo li pristupili protiva deset zapovědih Božjih, ili protiva pet zapovědih svete Cèrkve, ili protiva dužnostim svôga stanja.

U. Kako se možemo spomenuti u izkušanju svěsti broja grěhah?

O. U izkušanju svěsti možemo se spomenuti broja grěhah, kada promislimo, jesmo li činili grěh, svaki dan, svaku nedělju, svaki měsec, i koliko putah na dan, na nedělju, na měsec.

b. O Skrušenju.

U. Što je skrušenje?

O. Skrušenje jest mèrzenje na grěh, i žalost nutèrnja, da smo uvrědili Boga, s odlukom temeljitom da ga više nećemo vrědjati.

U. Kako ima biti skrušenje?

O. Skrušenje ima biti:

1) Unutèrnje;
2) Vèrhunaravno;
3) Veliko verhu svake stvari;
4) Općeno.

U. Kako se može učiniti dělo skrušenja izvèrstnoga?

O. Dělo skrušenja izvèrstnoga može se učiniti na slědeći način:

„Bože moj, ja se kajem i bolim iz svega sèrdca moga, za sve grěhe moje jer sam s nji-

ma uvrědio tebe, moj pripoljubljeni Bože, najveće i neizměrno dobro, koga ljubim sa svim sèrdcem. Odlučujem temeljito s pomoćju tvojom izpraviti moj život, i tèrpiti dobrovoljno sve, i istu smèrt, prie nego tebe, moj Bože, s jednim samim grěhom uvrěditi. Daj mi milost za moći izpuniti ovu odluku moju, radi neizměrnih dostajanstvah tvoga sina Isu-Kèrsta Gospodina našega i Odkupitelja.

c. O temeljitoj Odluki.

U. Što je temeljita odluka?

O. Temeljita odluka jest jedna stavna volja podobriti svoj život, i negrěšiti više.

U. Na što ima biti odlučen oni, koi ima stavnu volju podobriti se?

O. Oni koi ima stavnu volju podobriti se, ima biti odlučen uložiti sve načine za ubižnuti grěhe, za podobriti se, i za popraviti zlo učinjeno.

d. O Izpovědi.

U. Što je izpověd?

O. Izpověd jest istinito osvadjenje svojih vlastitih grěhah, koje grěšnik skrušen čini jednomu misniku zakonito odredjenu slišati izpovědi, za moći dostignuti od njega svetatajno odrěšenje.

U. Kako ima biti izpověd?

O. Izpověd ima biti cělovita, i istinita,

U. Kako je cělovita izpověd?

O. Izpověd je cělovita, kad grěšnik bistro osvadja izpovědniku sve svoje grěhe na oni isti način kako, poslě pomnjiva izkušanja svoje svěsti, nalazi se kriv pri Bogu.

U. Je li dobra izpověd, kad grěšnik za strah, ili za stid zatajuje u izpovědi jedan smèrtni grěh?

O. Kada grěšnik zatujuje jedan smêrtni grěh u izpovědi za strah, ili za stid, ne samo nije dobra izpověd, nego jošte taj grěšnik čini novi grěh, tojest pretežko svetogèrdje kojim potlačuje sakramenat pokore.

U. Što se ima učiniti pèrvo neg se počmu izpovědati grěsi?

O. Pèrvo neg se počmu izpovědati svoi grěši, pokornik klekne, prikèrsti se, i reče izpovědniku: Molim vaše očinstvo, da mi date sveti blagoslov, za da mogu dobro i cělovito izpověditi moje grěhe.

U. Što se ima učiniti pokle se prime blagoslov?

O. Pokle se prime blagoslov Misnika, počimlje se izpověd ovako: Ja se izpovědam Bogu i vami, misniče, na město Bogu, da ja od moje zadnje izpovědi, (ili od poznanja razbora do ove moje pèrve i sadanje izpovědi) sagrěšio sam mnogo putah, mišlju, sželjom, s rěčju, i s dělom; a osobito paka osvadjujem se, da sam . . . . . (ovdě počmu se iz-

povědati svi svoi grěsi cělovito, i istinito. kako se jedan nalazi krivac pri Bogu).

U. Kako se zvèrši izpověd?

O. Izpověd svèrši se slědećim rěčima: Za ove i sve druge moje grěhe znane i neznane, koje sam učinio, ili sam bio uzrok, da ih drugi učine, kajem se iz svego sèrdca, jer sam s njima uvrědio Boga, najveće i preljubežljivo dobro. Odlučujem temeljito ne sagrěšivati više, i uklanjati se svakoj prigodi grěšnoj. Molim vas, Otče poštovani, da mi date misničko odrěšenje, i spasonosnu pokoru.

e. O Zadovoljenju.

U. Što se razumi za zadovoljenje?

O. Za zadovoljenje, u sakramentu pokore, razumi se ona bogoljubna děla, koja Misnik naredjuje grěšniku za pokoru njegovih grěhah.

U. Zadovoljenje je li dio potrěbit Sakramenta pokore?

O. Zadovoljenje jest dio toliko potrěbit Sakramenta Pokore, da, izvan nemogućstva učiniti ga, Sakramenat ovi bez njega bio bi nedovèršen.

Peglavje Peto.

Vèrhu Pravednosti kèrstjanske.

U. Što je Pravednost kèrstjanska?

O. Pravednost kèrstjanska jest bižati zlo, a činiti dobro.

Pèrvi dio pravednosti kèrstjanske.

Bižati zlo.

U. Što je zlo?

O. Pravo i jedino zlo jest grěh.

U. Što je grěh u općeno?

O. Grěh u općeno jest navoljno pristupanje zakona Božjega.

U. Koliko je vèrstah grěhah?

O. Dvě su vèrste grěhah:

1. Grěh istočni.
2. Grěh tvorni.

U. Što je grěh istočni?

O. Grěh istočni jest oni koga je Adam učinio u Raju zemaljskomu, i koga mi takodjer jesmo učinili u Adamu, i po njemu zadobili.

U. Što je grěh tvorni?

O. Grěh tvorni jest pristupanje zakona Božjega, koje grěšnik čini povoljno, ili hotěno.

U. Kako se čini grěh tvorni, ili posobni?

O. Grěh tvorni, ili posobni čini se s mišljiu, s rěčju, i s dělom, ali s ostavljenjem onoga što smo dužni činiti.

U. Koja razlika prolazi medju grěšim tvornim?

O. Razlika medju grěsim tvornim jest ova, da jedni jesu grěsi težki, ili smèrtni; a drugi lagahni, ili prostni.

U. Što je grěh smèrtni?

O. Grěh smèrtni jest težko pristupanje zakona Božjega.

U. Koje štete uzrokuje grěh smèrtni?

O. Grěh smèrtni diže duši život duhovni, tojest milost svetivu, i čini čověka neprijatelja Božjega, i krivca smèrti věčnje.

U. Što je grěh prostni?

O. Grěh prostni jest lagahno pristupanje zakona Božjega.

U. Koji su grěsi poglaviti, ili smèrtni?

N. Grěsi poglaviti, ili smèrtni jesu:

1. Oholost;
2. Lakomost;
3. Bludnost;

4) Sèržba;
5) Proždèrlost;
6) Nenavidost;
7) Lěnost.

Drugi dio pravednosti kèrstjanske.

Činiti dobro.

U. Što je dobro?

O. Dobro je sve ono, što je prikladno zakonu Božjemu.

U. Što je prikladno zakonu Božjemu?

O. Zakonu Božjemu prikladne su krěposti, i dobra děla.

U. Ima li više vèrstah krěpostih, koje Kèrstjanin ima dělovati?

O. Ima više vèrstah krěpostih, koje Kèrstjanin ima dělovati, tojest krěposti Božanstvene ili Bogoslovne, i krěposti ćudoredne.

U. Što su krěposti Božanstvene, ili Bogoslovne?

O. Krěposti Božanstvene, ili Bogoslovne, jesu one, koje imaju Boga za uzrok, ili za prigled najbližji.

U. Koje su te krěposti Božanstvene, ili Bogoslovne?

O. Věra, Uhfanje, i Ljubav, jesu tri krěposti Božanstvene, ili Bogoslovne.

U. Je li dužan čověk stavljati u dělo ove tri Božanstvene krěposti?

O. Čověk dužan je stavljati u dělo ove tri Božanstvene krěposti.

U. Kad je dužan čověk osobito stavljati u dělo ove tri Božanstvene kněposti?

O. Čověk dužan je pod smèrtni grěh stavljati u dělo ove tri Božanstvene krěposti:

1) Netom dodje na razum;
2) Često za života;
3) Kad je težko napastovan protiva ovim krěpostim;
4. Na pogibeli života, i na čas smèrti.

U. Kako se može učiniti dělo Věre?

O. Može se učiniti dělo Věre na slědeći način:

„Ja věrujem u tebe, Bože trojedini, Otče, Sine, i Duše Sveti. Ja věrujem i izpovědam sve ono što si ti, moj Bože, objavio, što je Isus Isu-Kèrst učio, sve ono što su Apoštoli pripovědali, i sve ono što Sveta Cèrkva Rimska pristavlja nam věrovati. Ja věrujem sve ono, jer ti, moj Boža, jesi věkovita, i neprivariva istina i mudrost, koja nemože privariti, ni biti privarena. O Bože! uzmnoži moju Věru.“

U. Kako se može učiniti dělo Uhvanja?

O. Dělo Uhvanja može se učiniti na slědeći način:

„Ja ufam, i uzdam se u tvoju neizměrnu dobrotu, i milosèrdje, o Bože, da ti u ovomu životu po neizměrnomu dostojanstvu tvoga jedinorodjenoga sina Isusa - Kèrsta podělit ćeš mi poznanje, i pravo skrušenje mojih grěhah, i da ćes mi dati poslě smérti věčnju slavu nebesku, i milost viděti te lice s'licem, ljubiti te, i uživati brez svèrhe. Ja ufam od tebe, jer

si mi obetjao ti, koji si svemoguć, věran, neizměrno dobar, i milosèrdan. O Bože! pokrěpi moje uhvanje.“

U. Kako se može učiniti dělo Ljubavi Božje?

O. Dělo Ljubavi Božje može se učiniti kako slědi:

„O moj Bože! Ja te ljubim sa svim sèrdcem vèrh svake stvari, jer si ti priveliko Dobro, jer si ti neizměrno izvèrstan, i dostojan svake ljubavi. To te još ljubim, jer si ti vèrhovito dobar prema meni, i prema svemu stvorenju. Žao mi je, da sam potakao na sèržbu tebe, moje priveliko Dobro, koje ja ljubim vèrh svake stvari, tebe, moj stvoritelju, Odkupitelju, i Posvetitelju. Bolim se da sam sagrěšio, i da sam uvrědio moga svemogućega Gospodina, moga pridobroga, i priljubeznivoga Otca. Odlučujem temeljito běžati sve grěhe, i zajedno sve prigode, i nedělovati nikad protiva tvojoj prisvetoj volji. Daj mi milost da izpunim ove moje odluke.

U. Što su krěposti ćudoredne?

O. Krěposti ćudoredne jesu one, koje upravljaju děla kèrstjanska na način da budu ugodna Bogu.

U. Koje su poglavite krěposti ćudoredne, ili stožerne?

O. Poglavite krěposti ćudoredne, ili stožerne jesu četiri slědeće:

1) Razbornost;

2) Trěznost;

3) Pravednost;
4) Jakost.

U. Što su dobra děla jednoga kèrstjanina?

O. Dobra děla jednoga kèrstjanina jesu děla ugodna Bogu, i koristna istomu kèrstjaninu, koji ih čini.

U. Koja su dobra děla poglavita?

O. Dobra děla poglavita jesu: moliti, težinati, i činiti almuštva.

U. Koja su děla milosèrdja tělesna?

O. Děla milosèrdja tělesna jesu slědeća:

1) Napitati gladne;
2) Napojiti žedne;
3) Primati putnike;
4) Obući gole;
5) Pohoditi nemoćnike;
6) Izbaviti tamničare;
7) Pokopati mèrtve.

U. Koja su děla milosèrdja duhovna?

O. Děla milosèrdja duhovna jesu slědeća?

1) Pokarati grěšnike;
2) Naučiti neumětne;
3) Světovati sumnjive;
4) Utěšiti žalostne;
5) Podnašati ustèrpljenjem nepravdu;
6) Prostiti dobrovoljno onim, koi nas uvrědjuju;
7) Moliti Bogu za žive, i za mèrtve.

U. Koja su světovanja evandjelska?

O. Světovanja evandjelska jesu tri slědeća:

1) Ubožtvo povoljno;
2) Čistoća věkovita;
3) Posluh podpuni duhovnim starěšinam.

Nadometak.

O četiri stvarih najposlědnjih.

U. Koje su četiri stvari najposlědnje?
O. Četiri stvari najposlědnje jesu:
1) Smèrt;
2) Sud;
3) Pakao, i
4) Raj.
(Vèrhu ovizih najposlědnjih stvarih vidi Poglavje pèrvo, na strani 8).

Molitve.

Molitva Jutèrnja.

U ime † Otca, i Sina † i Duha † Svetoga. Amen.

Ja se ustajem u ime moga Gospodina Isu-Kèrsta propetoga; koi me je odkupio neprocěnjenom kèrvju; nek me sačuva od svakoga zla i nek mi brani dušu i tělo, i nek se dostoji dopuštit mi sve ono što me može činiti naprědovati u svakomu dobru, i dostignuti život věčnji. Amen.

Molitva Večernja.

Zahvaljujem ti, nebeski otče, koi si me ovega dneva učuvao tvojom milostju od svake nesrěće. Molim te da se dostojiš prostit mi sve moje grěhe s' kojima uvrědio sam tebe danas. Ja priporučujem tělo i dušu moju u ruke tvoje; tvoj sveti Andjeo nek bude sa mnom, za da zločesti Nepriatelj ne bude imati vèrhu mene ikakve oblasti. Amen.

O Isuse! tebi živem;
O Isuse! tebi umirem;
O Isuse! živ i mèrtav ja sam tvoj. Amen.

Pozdravljenje Andjeosko.

1) Andjeò Gospodnji navěsti Marii, i ona zače po Duhu svetomu. Zdrava Mario, i. t. d.

2) Evo službenica Gospodinova, budi meni po rěči tvojoj. Zdrava Mario, i. t. d.

3) I Rěč pùt učinjena bi i pribiva medju nami. Zdrava Mario i. t. d.

Molitva prie Blagovanja.

Oči sviuh prema Tebi obratjene jesu, Gospodine; ti daješ njima hranu i pitje na svoje vrěme; otvoraš milostivu ruku tvoju, i nasićaš blagoslovom sve živuće.

Otče naš, i. t. d. Zdrava Mario, i. t. d.

Gospodine Bože, Otče nebeski! blagoslovi nas i ove darove tvoje, koje ćemo blagovati po blagodarnosti tvojoj. Po Isu-Kèrstu Gospodinu našemu. Amen.

Molitva po Blagovanju.

Budi hvaljen nebeski Otče, naš Gospodine, koi si se dostojao nasititi i napojiti tělesa naša s darovim tvojim. Napuni sèrca naša milostju tvojom neka naprědujemo u svih dobrih dělih obilno, i nek se ne budemo stiditi prid licem tvojim. Amen.

Otče naš, i. t. d. Zdrava Mario, i. t. d.

Zahvaljujemo ti, nebeski Otče, po Isu-Kèrstu poljubljenomu sinu tvomu, Gospodinu našemu za sve darove i dobročinstva, Koi živeš i kraljuješ u věke. Amen.

Molitva prie škule u jutro.

Pridi, Duše Sveti! napuni sèrca tvojih věrnih i užeži u njima oganj tvoje ljubavi, ti koi si skupio narode u jedinstvu Věre.

Bože! koi sèrca věrnih prosvetljenjem Duha svetoga naučio jesi, daj nam razuměti u istomu Duhu ono što je pravedno, i veseliti se vazda s' njegovim utěšenjem. Po Isu-Kèrstu Gospodinu našemu. Amen.

Otče naš, i. t. d. Zdrava Mario, i. t. d.

Molitva poslě škule u jutro.

Zahvaljujemo ti, nebeski Otče, na ono dobro, koje dostojao si se Ti nami ovdě činiti poznati. Učini, molimo te, da sve što smo naučili bude nam služiti za vrěmenito i věkovito dobro. Molimo te takodjer, da razlieš tvoj blagoslov vèrhu našega Cesara, vèrhu naših roditeljah, naučiteljah i dobročinacah, da odvratiš njima obilno ono dobro na koje nas oni upravljaju. Učini radi toga da i njima i svim ljudem bude dobro. Po Isu-Kèrstu Gospodinu našemu. Amen.

Otče naš, i. t. d. Zdrava Mario, i. t. d.

Molitva prie škule po obědu.

Pridi, Duše sveti! i pruži vèrhu nas zraku tvoje milosti, za da sve to više budemo naprědovati u poznanju naših dužnostih. Čini da učimo s dragostju. Pomozi naš, za da budemo uzdèržati u sèrcu i u pameti stvari naučene, i za da neostudenimo nikad u dobru dělovanju. Amen.

Otče naš, i. t. d. Zdrava Mario, i. t. d.

Molitva poslě škule po obědu.

Otče nebeski! blagoslovi ove rěči od istine koje si se dostojao objaviti nam tvojim sinovim po naučiteljim za naše spasenje, i za tvoju slavu. Usadi ji duboko u sèrce naše po svetomu Duhu tvomu za da za života budemo vazda ispunjati tvoje zapovědi. Amen.

Otče naš, i. t. d. Zdrava Mario, i. t. d.

